

ОШ ОБЛУСУНУН ЮСТИЦИЯ БАШКАРМАЛЫГЫ
ЮРИДИКАЛЫК ЖАК МАМЛЕКЕТТИК
20__ж. " __"
КАТГОСДОН ОТКОРУЛДУ
№ 120732-3306-4-1 КУБӨЛҮК
УПРАВЛЕНИЕ ЮСТИЦИИ ОШСКОЙ ОБЛАСТИ
ПРОИЗВЕДЕНА ГОСУДАРСТВЕННАЯ
РЕГИСТРАЦИЯ ЮРИДИЧЕСКОГО ЛИЦА
" 01 " 02 2012 г.
СВИДЕТЕЛЬСТВО № ПР0060953

«БЕКИТИЛДИ»
Өзгөн райондук билим берүү
бөлүмүнүн башчысы
И.Мурзаibraимова
« 30 » января 2012-жыл

«Кызыл-Тоо» №9-орто мектебинин

Уставы

1. Жалпы жоболор

1. «Кызыл-Тоо» №9-орто мектебинин Уставы Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө», «Мугалимдин статусу жөнүндө» мыйзамдарга ылайык жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 12-сентябрындагы «Жалпы билим берүүчү уюму жөнүндө типтүү жобону бекитүү тууралуу» №541 токтомунун негизинде иштелип чыккан.

2. «Кызыл-Тоо» №9-орто мектеби төмөндөгүдөй аталат:

-кыргыз тилинде: «Кызыл-Тоо» №9- орто мектеби

-орус тилинде: средняя школа №9 «Кызыл-Тоо»

Юридикалык дареги: индекси: 723612, Ош облусу, Өзгөн району, Кызыл-Тоо айыл аймагы, Кызыл-Тоо айылы.

Мектептин учредители: Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги.

3. Мектеп үзгүлтүксүз билим берүү системасынын негизги бөлүгү болуп саналып, мамлекет тарабынан кепилдик берилген милдеттүү жана акысыз жалпы башталгыч жана жалпы негизги билим алууну, ошондой эле акысыз жалпы орто билим алуу боюнча Кыргыз Республикасынын жарандарынын укугун ишке ашыруу учун шарттарды түзөт.

2. Мектептин иши төмөнкү принциптерге негизделет:

-республиканын бардык жарандарынын сапаттуу билим алуу укуктарына тендиги;

-гумандуулук жана жалпы адамзаттын баалуулуктарынын артыкчылыгы;

-жарандуулук жана патриоттук;

-билим берүү процессинин ырааттуулугу жана үзгүлтүксүздүгү;

-окутуунун динден тышкары мүнөзү;

-академиялык эркиндик жана ак ниеттик;

-жоопкерчиликтик жана натыйжалуулук.

3. Мектептин негизги максаттары:

1. Мектептин негизги максаттары деп мамлекеттик билим берүү стандарттарын аткаруунун жана турмуштук компетенцияларына жетишүүнүн негизинде окуучулардын инсандык жалпы маданиятын калыптандыруу, кесиптик билим берүү программаларын аң-сезимдүүлүк менен тандоо жана андан ары өздөштүрүү үчүн негиз түзүү, жарандуулукка тарбиялоо, адамдын укуктары менен эркиндигин урматтоо, толеранттуу болуу, Мекенин, үй- бүлөсүн жана курчап турган айлана-чөйрөнү, эмгекти сыйлоо, сергек жашоо адаттарын калыптандыруу эсептелинет.

2. Адамдын, коомдун, мамлекеттин кызыкчылыктары үчүн окуучуларды окутууну жана тарбиялоону жүргүзүп, инсандын ден соолугун сактоону камсыздаган жана ар тараптан өнүгүүсүнө, анын ичинде өз алдынча жана кошумча билим алуу зарылчылыгын канааттандыруу боюнча дагы ылайыктуу шарттарды түзөт.

3. Мамлекеттик билим берүү стандарттарына ылайык жалпы башталгыч, жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнүн сапаты, билим берүү жана тарбиялоо процессин уюштурууда окуучулардын жашына жараша психологиялык жана физиологиялык өзгөчөлүктөрүнө, шыктуулуктарына жана жөндөмдөрүнө колдонулуучу тариздердин, усулдардын жана каражаттардын шайкештиги, алардын өмүрлөрүн жана ден соолуктарын коргоо ченемдери жана эрежелери боюнча Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган тартипте жооп тартат.

4. Жалпы башталгыч жана жалпы негизги билим берүү күндүзгү таризде жүзөгө ашырылат. Окуучулардын физиологиялык жана психологиялык акыбалдарына байланыштуу жалпы билим берүү программалары үй-бүлөлүк жана жекече билим алуу тариздеринде өздөштүрүлүшү мүмкүн.

5. Мектептин бардык баскычтарында негизги жалпы билим берүү программаларын ийгиликтүү өздөштүргөн окуучулар өз алдынча билим алуу таризин –экстернатты - колдоно алышат. Күндүзгү –сырттан (кечки) билим алуу таризи жалпы билим берүү уюмунун 6-11 (12)-класстарына ишке ашырылышы мүмкүн.

6. Үй-бүлөлүк, жекече, күндүзгү, сырттан (кечки) билим алуу, экстернат же ар кандай тариздердин айкалышкан түрүндөгү жалпы билим берүү программаларынын өздөштүрүү

шарты жана тартиби уюштуруучусу же уюштуруучулары (мындан ары-уюштуруучу) тарабынан мектептин уставында аныкталат жана окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) менен түзүлгөн келишимге ылайык жүзөгө ашырылат.

7. Билим алуунун бардык тариздеринде конкреттүү негизги жалпы билим берүү программасынын чегинде бирдиктүү мамлекеттик билим берүү стандарты иштейт.

4. Мектептин ишин уюштуруу

1. Мектеп юридикалык жак катары уставы, эсептөө жана башка счеттору, мамлекеттик жана (же) расмий тилдеринде почталык дареги жазылган мөөрү, бурч-мөөрү (штампы) жана бланктары, бекитилип берилген мүлкү бар уюм болот.

2. Мектеп Кыргыз Республикасынын Өкмөтү бекиткен тартип боюнча мамлекеттик аттестациядан (аккредитациядан) өтөт.

3. Мектеп уюштуруучунун же ал ыйгарым укук берген органдын макулдугу боюнча юридикалык жак же филиал статусу бар түзүмдүк бөлүмдөрүн түзүп, аларды өз алдынча мүлк менен камсыздайт. Түзүмдүк бөлүмдөр өзүнүн түзүмдүк бөлүмдөрүн ачууга укуксуз.

Юридикалык жак же филиал статусун алган түзүмдүк бөлүмдөр Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте мамлекеттик каттоодон өтүшөт.

Мектептин түзүмдүк бөлүмдөрүнүн мамлекеттик аттестациясы (аккредитациясы) Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарынын негизинде өткөрүлөт.

Берилген ишеним каттын негизинде иш алып барган түзүмдүк бөлүмдөрдүн жетекчилеринин дайындалышы жалпы билим берүү уюмунун уставына ылайык жүргүзүлөт.

4. Мектеп Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жана келишимдин негизинде кесиптик уюмдарын жана бирикмелерин (педагогикалык ассоциацияларды, союздарды, окутуу-усулдук бирикмелерди ж.б кенештерди жана уюмдарды) түзүүгө жана (же) алардын иштерине катышууга укуктуу.

5. Окуучулардын акысыз медициналык тейлөөсүн саламаттыкты сактоо органдары тарабынан мектепке атайын бекитилген медициналык кызматкер жүргүзөт. Мектеп администрациясы менен бирдикте медициналык кызматкер да алдын-ала дарылоо иш-чараларын жүргүзүү, окуучулардын санитардык-тазалык ченемдери, тамактанууларынын сапаты жана режими боюнча жооп тартат.

6. Мектепте окуучулардын тамактануусун уюштуруу Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтому менен аныкталат.

7. Мектепте класстардын саны жарандардын тапшырган арыздарына жана санитардык-тазалык эрежелери менен класстардын толукталышынын чектүү ченемдердин негизинде жалпы билим берүү процессин жүргүзүү үчүн түзүлгөн шарттарга байланыштуу болот. Класс комплекттеринин толукталышынын чектүү ченемин Кыргыз Республикасынын Өкмөтү аныктайт.

8. Мектеп окуучулардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) суранычтары боюнча Кыргыз Республикасынын тийиштүү ченемдик укуктук актысынын негизинде акы төлөнүүчү узартылган топторду ачууга укуктуу.

9. Мектепте балдардын психикалык жана физиологиялык деңгээлинин окууга толук даяр эместигин жоюу максатында алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) суранычтарын эске алып, уюштуруучунун макулдугу менен Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарынын негизинде компенсациялуу окутуу класстары ачылышы мүмкүн. Ошондой эле мектепте уюштуруучусунун макулдугу боюнча Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарынын негизинде акыл-эсинде жана дене түзүлүшүндө кынтыгы бар окуучулар үчүн атайын (коррекциялоочу) класстары ачылышы мүмкүн.

10. Окуучуларды атайын (коррекциялоочу) класстарга которуу (жиберүү) алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) макулдугу менен психологиялык-медициналык-педагогикалык консультациянын корутундусу боюнча билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы тарабынан Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамына ылайык жүргүзөт.

5. Билим берүү процесси

1. Мектепте билим берүү процессинин негизги жалпы билим берүү программаларынын деңгээлдерине ылайык мектептик билим берүүнүн үч баскычында жүргүзөт:

-жалпы башталгыч билим берүү (окутуунун ченемдик мөөнөтү -4 жыл);

-жалпы негизги билим берүү (окутуунун ченемдик мөөнөтү -5 жыл);

-жалпы орто билим берүү (окутуунун ченемдик мөөнөтү -2 жыл);

2. Мектепке 6-7 жашка толгон балдар кабыл алынат, ар бир класста окутуунун узактыгы бир окуу жылынан кем эмес.

3. Башталгыч жалпы билим берүүнүн милдеттери болуп окуучулардын окутуу, тарбиялоо жана өнүктүрүү, алардын окуудагы, жазуудагы жана саноодогу жалпы билүүлөрү менен жөндөмдөрүн, логикалык ой жүгүртүү элементтерин жана таанып билүү ишин, өз алдынча билим алуунун жана өзүн-өзү уюштуруунун жөнөкөй ыкмаларын, жүрүм-турум жана сүйлөөнүн маданиятын, өздүк тазалыгынын негиздерин жана жашоонун сергек адаттарын өздөштүрүү эсептелет.

Жалпы башталгыч билим берүү негизги жалпы билим алуу үчүн база болуп саналат.

4. Жалпы негизги билим берүүнүн милдеттери болуп окуучуларды инсан катары тарбиялоо, түзүү жана калыптандыруу үчүн социалдык жактан өзүн-өзү аныктоого, өз алдынча иш тажрыйбасын өздөштүрүүгө жана өзүн-өзү көзөмөлдөөгө багытталган шыктарын жана компетенцияларын өнүктүрүү эсептелет.

Жалпы негизги билим берүү жалпы орто билим, башталгыч жана орто кесиптик билим алуу үчүн база болуп саналат.

5. Жалпы орто билим берүү жалпы билим берүүнүн аяктоочу этабы болуп, окуучулардын туруктуу компетенцияларын жана чыгармачылык шыктарын өнүктүрөт, ошондой эле дифференцияланган окутуунун жана кесипти же эмгектенүүнү аң-сезимдүү тандоо үчүн даярдоонун негизинде өз алдынча окуу көнүгүүлөрүн калыптандырууну камсыздайт.

Жалпы орто билим башталгыч, орто жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча окууну улантууга база болуп берет.

6. Мектептин тийиштүү шарттары (педагогикалык кадрлар, окутуу-усулдук каражаттар, материалдык-техникалык жабдуулар ж.б) болсо Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык негизги жалпы билим берүү программаларынан тышкары кошумча билим берүү программаларын ишке ашыра алат жана кесиптик билим берүү кызматын (келишимдин негизинде) көрсөтө алат.

7. Кошумча билим берүү программалары жана кошумча билим берүү кызматын окуучулардын жана ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) макулдуктары менен тийиштүү шарттар түзүлсө өткөрүлөт.

8. Мектеп Кыргыз Республикасынын тийиштүү ченемдик укуктук актыны мезгилдүү каратып, баа коюу системасын, окутуунун жана тарбиялоонун тариздерин, ыкмаларын, усулдарын, ошондой эле окуучулардын которуу сынактарынын мезгилдүү тариздерин тандоого укуктуу.

9. Мектепте Базистик окуу планынын негизинде иштелип чыккан иш окуу планы боюнча билим берүү процесси өткөрүлөт.

Окуучулардын окуу жүктөмү чектелген жүктөмдүн ченеминен ашпаш керек, алар Базистик окуу планынын окуу сабактарын окутууга бөлүнгөн сааттарынын санын төмөн болбош керек.

Башталгыч класстар үчүн аптада беш күндүк, негизги жана орто мектептер үчүн аптада алты күндүк иш режими билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы менен макулдашылып, уставда белгиленет.

Окуучулардын сабактарынын режими Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына мыйзамына ылайык жалпы билим берүү уюмунун уставында аныкталат.

10. Мектепте окуу жылы 1-сентябрдан башталат.

Мектепте билим берүүнүн I-II-III-баскычтарында окуу жылынын созулушу, мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясынын мөөнөттөрүн эсептебегенде, 34 аптадан кем эмес, ал эми биринчи класста -33 аптаны түзөт.

Окуу жылынын ичинде каникулдардын созулушу 30 календардык күндөн кем эмес, жайында 14 календардык күндөн кем эместе түзөт. Биринчи класстын окуучуларына окуу жылынын ичинде кошумча бир апталык каникулдар берилет.

Биринчи классында сабактын созулушу 40 минутаны, ал эми экинчиден он биринчи класстарга чейин 45 минутаны түзөт.

Мектеп жылдык (календардык) окутуу жүгүртмөсүн билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы менен макулдашып, бекитет.

11. Мамлекеттик билим берүү саясатын ишке ашырган жалпы билим берүү уюмдарынын ишин мамлекеттик контролдоону билим берүү тармагындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган жана билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун региондук органдары жүргүзөт.

12. Жалпы орто билим берүүнүн сапатынын кепилдигинин негизги таризи болуп жаңы типтеги жалпы билим берүү уюмдарынын аныкталган тартипте беш жылда бир жолу өткөрүлүүчү мамлекеттик аттестациядан (аккредитациясы) эсептелинет.

6. Билим берүү процессинин катышуучулары

1. Мектептин окуу процессинин катышуучулары болуп окуучулар, педагогикалык кызматкерлер (мындан ары-мугалимдер) жана окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) эсептелинет.

2. Мектептин бекитилген аймакта жашаган окуу жашындагы балдардын жана өспүрүмдөрдүн бардыгы арыздарынын жана аныкталган үлгүдөгү медициналык маалымкаттарынын негиздеринде мектепте билим берүүнүн бардык баскычтарына кабыл алуулары сыноосуз, акчалай жана башка төлөмдөрсүз өткөрүлөт.

3. Мектеп кабыл алып жатканда окуучуларды жана алардын ата-энелерин (мыйзамдуу өкүлдөрүн) өзүнүн уставы жана окуу процессин жөнгө салуучу башка да жердиктүү документтер менен тааныштырууга милдеттүү.

7. Окуучулар төмөнкүлөргө укуктуу:

- мектептин ар кайсы этабына окууга кирүүгө жана билим алуунун таризин тандоого;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарынын деңгээлинде милдеттүү жана акысыз жалпы башталгыч, жалпы негизги жана акысыз жалпы орто билим алууга;
- кошумча билим берүү кызматын, анын ичинде акы төлөнүүчү таризде алууга;
- жалпы билим берүү уюмунун китепканасынын, маданияттык-спорттук жана өндүрүштүк базасын пайдаланууга;
- Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары аныкташкан тартиптер боюнча бекер тамактанууга жана медициналык тейлөөгө, жүргүнчү автотранспортто жүрүүнүн жеңилдиктерин пайдаланууга;
- уставда аныкталган таризде жалпы билим берүү уюмун башкарууга катышууга;
- балдар уюмунун ишин уюштурууга жана ага катышууга;
- инсандык кадыр-баркты урматтоого жана маалымат эркиндигине, өзүнүн жеке көз карашын жана ынанымдарын эркин айтууга;
- жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнү аяктаганда мамлекеттик үлгүдөгү билими жөнүндө документтерин өз учурунда алууга ж.б. укуктуу.

8. Окуучулар төмөнкүлөргө милдеттүү:

- мектептин уставын тутууга жана аткарууга;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарынын деңгээлинде жалпы билим берүү программаларын өздөштүрүүгө;
- Кыргыз Республикасынын аймагында жашаган кыргыз жана башка да улуттардын салттарын, жалпы билим берүү уюмунун башка окуучуларынын жана кызматкерлеринин ар-намысын жана кадыр-баркын урматтоого;
- ички тартипти сактоо боюнча мектептин, анын ичинде мектептик кийим талаптарын аткарууга;
- мектептин мүлкүнө этиеттик мамиле кылууга милдеттүү.

Окуучуларга карата кара күч жана психикалык зомбулук ыкмаларын колдонууга кескиң тыюу салынат.

Мектеп окуучулардын жана ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) макулдугусуз жалпы билим берүү программаларында жана Базистик окуу планында каралбаган жумуштарды аткарууга жол берилбейт.

Окуучуларды коомдук-саясий жана диний партиялар менен уюмдарга, аскердик түзүлүштөргө кирүүсүнө (өтүүгө) ошондой эле ушул партиялар менен уюмдардын иштерине, агитациялык кампания менен саясий акцияларына катышуусун мажбурлоого жол берилбейт.

Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарына ылайык жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнүн негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүрүү бүтүрүүчүлөрдүн мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясы менен аяктайт.

Тийиштүү класстардын негизги жалпы билим берүү программаларын толук өлчөмдө өздөштүргөн окуучулар мектептин педагогикалык кеңешинин чечими боюнча кийинки класска которулат.

Өткөн класстын (баскычтын) негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүрбөгөн окуучулардын Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамына ылайык мектептин кийинки классында (баскычында) окуусуна жол беилбейт.

Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациядан өткөн мектептин бүтүрүүчүсүнө Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарына ылайык жалпы билим берүү уюмунун герби бар мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документ (күбөлүк, аттестат) тапшырылат.

Мектеп жалпы негизги же жалпы орто билим берүүнү аяктабаган окуучуга аныкталган үлгүдөгү маалымкат тапшырат.

Жалпы негизги жана жалпы орто билим берүү программаларын өздөштүрүүдө өзгөчө ийгиликтерге жетишкен бүтүрүүчүгө Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарына ылайык мектептин герби бар мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документ (күбөлүк, аттестат) тапшырат.

Бир же бир нече сабактарды өздөштүрүүдө өзгөчө ийгиликтерге жетишкен бүтүрүүчүгө “Айрым сабактарды өздөштүрүүдө жетишкен өзгөчө ийгиликтери үчүн” деген Мактоо грамотасы менен сыйланат.

Бардык сабактар боюнча эң жакшы чейректтик, жылдык жана жыйынтыктоочу баалары бар көчүрүү класстарынын окуучулары “Окуудагы эң жакшы ийгиликтери үчүн” деген Мактоо баракчасы менен сыйланышат.

Мектептин педагогикалык кеңешинин чечими жана балдардын иштери боюнча комиссиянын макулдугу боюнча укукка каршы иш-аракеттерди жасаган жана мектептин уставын көп жолу одоно бузгандыгы үчүн он беш жашка чыккан окуучуларды, педагогикалык таасир этүүнүн чектүү чарасы катары мектептен чыгарууга жол берилет.

Балдардын иштери боюнча комиссия ата-энеси (мыйзамдуу өкүлү) менен сүйлөшүп чыгарылган окуучуну башка мектепте окуусун улантуу же ишче-орман ишканаларында чечимин бир ай ичинде кабыл алат.

Жетим балдарды жана ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) ботуусунан ажыраган балдарды жалпы билим берүү уюмунан чыгаруу жөнүндө чечим тийиштүү жергиликтүү мамлекеттик администрациянын алдындагы үй-бүлөнү жана балдарды коргоо боюнча бөлүмдөрдүн макулдугу менен кабыл алынат.

9. Окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү)

Төмөнкүлөргө укуктуу:

- мектепти тандап, окуусун улантуу үчүн окутуунун бардык этабына балдарын жиберүүгө жана билим алуунун таризин тандоого;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарынын чегинде окуучулардын жалпы орто билим алуу укугун сактоону талап кылууга;
- балдардын мыйзамдуу укуктарын жана кызыкчылыктарын коргоого;
- уставда аныкталган таризде жалпы билим берүү уюмунун башкаруусуна иштирүүгө;
- билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органына башкаруу укугу жана тарбиялоо маселелери боюнча кайрылууга укуктуу.

10. Окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү)

Төмөнкүлөргө милдеттүү:

- баланы жалпы орто билим алуу үчүн зарыл шарттарды түзүүгө;
- балдардын күч-кубатына жана психикалык ден соолуктарына ар дайым кам кордук көрүүгө;
- баланын инсандык намысын урматтап, аны улуттук, тарыхый, руханий-маданияттык байлыктарын жана элдик салттарды, Мекенин, айлана-чөйрөнү урматтоого, тарбиялоого;
- мектептин уставындагы өзүлөрүнүн укуктарын жана милдеттерин аткарууга жана балдарынын тарбиясына жана балдары мектепке зыян келтиргендиги үчүн Кыргыз Республикасынын мыйзамдары аныктаган тартипте жооп берүүгө.

11. Мектепти мугалимдер менен толуктоо.

Мектепти мугалимдер менен толуктоо (комплектөө) Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык жүргүзүлүп, уставында аныкталат.

Мугалимдер үчүн негизги жумуш берүүчү болуп мектеп эсептелет.

Педагогикалык кызматка билими жөнүндө диплому, тийиштүү педагогикалык квалификациясын ырастаган педагогикалык адистикке ээ болгон адамдар кабыл алынат.

Педагогикалык билими жана дасыгы жок жараандар кайра даярдоо курсунан өтүшкөндөн кийин гана педагогикалык кесипте иштөөгө укуктуу.

Соттолгон же Кыргыз Республикасынын Өкмөтү бекиткен тизме боюнча медициналык көрсөткүчтөрү бар жарандарга мектепте иштөөгө жол берилбейт.

Педагогикалык иш жүргүзүү укугунан ажыратуу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт.

Мугалимдердин эмгек мамилелери Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык түзүлгөн келишим менен жөнгө салынат.

12. Мугалимдер төмөнкүлөргө укуктуу:

- окутуунун жана тарбиялоонун усулдарын, жалпы билим берүү программаларын, окутуу-усулдук комплекттерди, окуучулардын билимин баалоонун усулдарын өз алдынча тандоого жана колдонууга;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарынын, окутуу жана тарбиялоо усулдарынын негиздеринде автордук жалпы билим берүү программасын, окуу китебин, окутуу-усулдук колдонмолорун иштеп чыгууга жана колдонууга;
- алдынкы педагогикалык тажрыйбаларды жүзөгө ашырууга;
- өзүнүн кадыр-баркын жана кесиптик ар-намысын коргоого;
- кесиптик иши үчүн тийиштүү шарттарды талап кылууга;
- өзүнүн кесиптик деңгээлин жана дасыгын жогорулатууга (бул максатта мектеп администрациясы мугалимдерди кайра даярдоо жана дасыктарын жогорулатуу курстарында окутуу үчүн тийиштүү шарттарды түзөт);
- Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарына ылайык өз ыктыяры менен аттестацияланууга;
- уставында аныкталган таризде мектепти башкарууга катышууга;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдары жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары кабыл алган кошумча социалдык кепилдиктерге жана жеңилдиктерге.

13. Мугалимдер төмөнкүлөргө милдеттүү;

- педагогикалык этиканы жана мектептин уставын тутууга жана аткарууга;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарын деңгээлинде окуучулардын негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүрүүлөрүн камсыздоого;
- окуучулардын өзгөчөлүктөрүн, ишке чеберчилик менен мамиле кылууларын өнүктүрүүгө, жүрүм-турумдарын жогору ахлактык сапаттарын тарбиялоого;
- билим берүү тармагындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган бекиткен кызматтык дасыктык талаптарга ылайык келүүгө;
- өзүнүн кесиптик деңгээлин ар дайым өркүндөтүүгө жана дасыктарын жогорулатууга;
- окуучуларга карата моралдык жана күч ыкмаларын колдонбоого милдетүү.

Педагогикалык жүктүн өлчөмү окуу планы боюнча сааттардын санына, жалпы билим берүү уюмунун кадрлар менен камсыздыгына жана башка да иш шарттарына жараша аныкталат.

Окуу планынын сааттарынын саны азайтылбаса же класстардын саны кыскартылбаса, окуу жылынын башында белгиленген окутуу жүктөрүнүн өлчөмү (педагогикалык иши) окуу жылынын ичинде мектеп администрациясынын демилгеси менен бир ставкадан төмөн кыскартылбайт.

Жаңы окуу жылынын башында окутуу жүгүн белгилөөдө, бул мектеп негизги иш орду болуп саналган мугалимдер үчүн класстарда сабак өтүү өлчөмү жана окутууну улантуу сакталат.

Мугалимдердин макулдугусуз кесиптик милдеттери жана эмгек келишими менен каралбаган жумуштарга тартууга жол берилбейт. Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган учурлардан тышкары, эмгек келишими менен каралбаган жумушту аткарууга мугалимдин каршы болушу аны кызматтан бошотууга негиз болбоп албайт.

Мектептин башка категориядагы кызматкерлеринин укуктары менен милдеттери тийиштүү типтеги дасыйктык мүнөздөмөлөрү жана мектептин уставы менен аныкталат.

14. Мектепти башкаруу

1. Мектепти башкаруу Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" Мыйзамында, ушул Жобого жана мектептин уставына ылайык демократиялык, ачык-айкындык, өз алдынчалык жана мамлекеттик-коомдук кызматташтык принциптерине ылайык жүргүзүлөт.

2. Мектепте тең башкаруунун тариздери болуп жалпы чогулуш, педагогикалык кеңеш, кыска мөөнөттүк кеңеш, ата-энелер комитети, окуучулардын өз алдынча башкаруулары жана башка кызматтар эсептелинет.

3. Мектепте түздөн-түз жетекчиликти директор жүзөгө ашырат.

Республикалык бюджеттен каржыланган мектептин директору Билим берүү министрлигине тарабынан, ал эми жергиликтүү бюджеттен каржыланган мектептин директору Билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органдары тарабынан кызматка дайындалат жана ээлеген кызматынан бошотулат.

Мектептин директору Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык кызматка дайындалат, которулат жана ээлеген кызматынан бошотулат.

Директордук кызматка пенсия жашынан өтпөгөн, жогорку педагогикалык стажы жана 7 жылдан кем эмес педагогикалык стажы бар, Кыргыз Республикасынын Билим берүү министрлигиндеги ченемдик укуктук актыларын, психологияны, методиканы жана башка билим берүү каржылоону, мектепте билим берүү маселелери боюнча мамлекеттик органдардын жана коомдук уюмдардын укуктарын жана милдеттерин билген Кыргыз Республикасынын жараны дайындалат.

4. Директордун орун басарын жана материалдык-жоопкерчиликти жүзөгө ашыруу үчүн кызматка дайындоо жана кызматтан бошотуу мектептин директорунун сурашы менен өз алдынча билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү органдары тарабынан жүргүзүлөт.

Педагогикалык жана башка кызматкерлерди жумушка алууда, жергиликтүү бюджеттен каржыланган мектептин директору Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык кызматка дайындалат.

5. Мектептин директору ата-энелердин (мийзамдуу өкүлдөрүнүн) өкмөтү менен биргеликте мектепте өзүнүн кызматтык милдеттерине, эмгек келишиминин шарттарына ылайык жекече түрдө жооп тартат.

6. Директор:

- Кыргыз Республикасынын Конституциясын, Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" жана "Мугалимдин статусу жөнүндө" мыйзамдарын, жалпы орток мектептин кызматкерлеринин ченемдик укуктук актыларын сактап ишке ашырат;

- Билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органдары менен биргеликте педагогикалык кеңеш менен биргеликте мектептин негизги иш-чараларын жүргүзүп, ишке ашырат.

- Мектептин директору Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык кызматтан бошотулат.

Мектептин директору өзүнүн милдеттерин жергиликтүү бюджеттен каржыланган мектептин жана мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органдары менен биргеликте жүргүзөт.

- жарандардын жалпы орто билим алуу зарылчылыктарын канааттандырат;
- администрациялык-аткаруу органдарында жана башка мекемелерде мектептин укуктарын жана кызыкчылыктарын көздөйт жана коргойт;
- мугалимдерди жана техникалык персоналды тандоону жана жайгаштырууну жүргүзөт, педагогикалык кеңештин ишин жетектейт;
- билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы менен макулдашылган окуу планын мугалимдер менен бирдикте жүзөгө ашырат;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарынын жана негизги жалпы билим берүү программаларынын чегинде окуучуларды билимдеринин жеткиликтүүлүгүн жана сапаттуулугун камсыз кылат;
- класстан тышкары иштердин мазмуну аркылуу окуучулардын тарбиялоо ишин камсыздайт жана көзөмөлдөйт;
- мугалимдердин дасыктарын жогорулатууга жана алардын кесиптик өсүшүнө шарттарды түзөт, ошондой эле алардын аттестациясын өткөрөт;
- билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документтерин тапшырууну уюштурат жана аларды даярдоо үчүн бүтүрүүчүлөр жөнүндө тапшырылуучу маалыматтын тактыгын камсыздайт жана жооп тартат;
- балалыкты коргоо, жашы жетишпегендердин укуктарын жана кызыкчылыктарын сактоо боюнча талаптарды көзөмөлдөйт жана сактайт;
- жалпы билим берүү уюмунун каржылык-чарбачылык ишин жетектейт жана көзөмөлдөйт;
- гранттардын жана инвестициялардын, ата-энелердин өз эрки менен тапшырган төгүмдөрүн, анын ичинде кошумча билим берүү кызматынан түшкөн кирешелерди да, натыйжалуу пайдаланууну көзөмөлдөйт жана жекече түрдө жооп берет;
- жалпы билим берүү уюмунун материалдык -техникалык базасын эсепке алуу жана сактоо, техникалык коопсуздугун жана санитардык-тазалык режимин сактоо, окуучулардын жана кызматкерлердин эмгегин коргоо үчүн жооптуу болот жана алар үчүн жооп тартат;
- жетектеген мектепте өрткө каршы коопсуздук боюнча, ошондой эле окуу учурунда окуучулардын жана кызматкерлердин өмүрлөрүнө жана ден соолуктарына коркунуч келтирген же алардын өлүмүнө алып келген учурлардын татаалдыгына жана күнөөсүнө денгээлине жараша Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык тартиптик, администрациялык жана кылмыш жоопкерчилигин жекече түрдө тартат;
- кызматтык милдеттерге, мектептин уставына жана Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларына ылайык башка да милдеттерди аткарат.

7. Окуу бөлүмүнүн башчысы:

- мектептин директорунун сунушу менен окуу бөлүм башчылыгына жогорку билимдүү, эмгек стажы 5 жылдан кем эмес алдынкы деп табылган мугалим дайындалат.
- окуу процессинин окуу программаларынын туура уюштурулушуна жооп берет;
- мугалимдердин чыгармачылык менен сабак өтүүсүнө, окуучулардын билим сапатына жооп берет;
- мугалимдерге методикалык жардам берет, жана аларга иш кагаздары, окуу программалары боюнча жардам берет;
- окуучулардын жумалык сабак өздөштүрүүсү боюнча текшерүүлөрдү өткөрүп, жыйынтык чыгарат, окуу расписаниесин түзөт, жашы жеткен окуучулардын микроучасткадагы окууга тартылышы, чейректеги окуучулардын жетишүүсү катышуусу боюнча отчетторду түзүп, тиешелүү органдарга тапшырат;
- класстык журналдардын туура жана таза толтурулушун көзөмөлдөйт жана жооп берет жана олимпиадалык борбордун иштерин көзөмөлдөйт.

8. Тарбиялык иштер боюнча директордун орун басары:

- класс жетекчилер менен бирдикте окуучуларга тарбиялоо процессинин иштин пландаштырат;
- класстан тышкаркы иштердин планын түзүп анын аткарылышын көзөмөлдөйт;
- класстардын, мектептин залдарын заман талабына ылайык жабдылышына жооп берет;
- тарбиясы оор балдар менен социалдык педагог, ЖӨИ кызматкерлери менен биргеликте профилактикалык иштерди алып барат;

-ар жума сайын тарбиялык сааттардын таасирдүү жана мазмундуу өтүүсүнө жооп берет;
-даталуу күндөрдө иш чараларды планга ылайык, жогорку денгээлде уюштурулушуна жооп берет.

9. Социалдык педагогдун кызмат жана соц педагогдун милдеттери
Квалификациялык талаптар: социалдык кызмат ордуна жогорку билимдүү, социалдык жумуш боюнча адис, психолог же атайын педагогикалык билими жана мугалим болуп 3 жылдан кем эмес иштеген тажырыйбалуу адис болушу керек.

-балдардын жашоо шартын изилдөө үчүн социалдык сурамжылоо, диагноздоочу изилдөө жүргүзөт;

-баланын журум-турумуна байланышкан кыйынчылыктарды, чыр чатактуу кырдаалдарды, журум-турумундагы кемчилдиктерди аныктоо максатында үй-бүлөнү иликтейт;

-ата-энелер менен балдардын мамилелерин жакшыртууга көмөктөшөт;

-балдарды коргоо жана социалдык колдоо, өмүрүн жана ден-соолугун сактоо боюнча чараларды көрөт;

-жетим жана ата-энелеринин камкордугусуз калган окуучуларды окууга жайгаштыруу, турак жай, жөлөк пул, пенсия менен камсыз кылуу боюнча көмөк көрсөтөт;

-зарыл болгондо балдардын өздүк документтерин (туулгандыгы тууралуу күбөлүгүн, паспортун) алууга жардам берет, ата-энеси миграцияга кеткен балдар менен жекече иш алып барат.

10. Чарбалык иштер боюнча директордун орун басарынын милдеттери

-мектеп имаратына, мектеп эмеректерине окуу процессине материалдык-техникалык базаны камсыз кылууга, мектептин айланасынын тазалыгын, өрт коопсуздугун, кыңиз мезгилинде жылуулукту нормага ылайык сактоого, мектептин кезектеги ремонтун сапаттуу жасоого, тейлөө кызматкерлеринин ишин көзөмөлдөөгө жооп берет.

15. Мүлк жана материалдык-финансылык каражаттар

1. Мектептин уставдык ишин камсыз кылуу максатында уюштуруучу же ал ыйгарым укук берген орган Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган тартипте өзүнө таандык менчикти же өзү үчүнчү тараптан күрөөгө алган имараттарды, курулуштарды, жабдууларды жана башка мүлктү мектепке бекитип берет.

Мектеп жер үлүшү Кыргыз Республикасынын мыйзамында аныкталган тартипте бекитилип берилет.

Мектепке бекитилип берилген мүлк билим берүү максатынан тышкары алынган коюлушу жана (же) ээликтеп ажыратылышы мүмкүн эмес.

2. Мектеп уюштуруучусунун макулдугу менен ашканасын жана спорттук залын, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык күрөөгө берүүгө укуктуу.

Эгерде, мектептин негизги фонддорун үчүнчү тараптын пайдасына ажыратуу каралса, мектеп бүтүм түзүүгө укуксуз.

3. Мамлекеттик мектептин мүлкүн жана каржылоо ресурстарын топтоо булактары болуп:

-республикалык жана жергиликтүү бюджеттер;

-уюштуруучу болуп саналган жекече жана юридикалык жактардын, чет өлкөлөрдүн жана жарандарынын каражаттары;

-Кыргыз Республикасынын мыйзамдары тыюу салбаган бюджеттен тышкаркы ишкердүүлүктөн түшкөн жалпы билим берүү уюмунун өзүнүн каражаттары;

-депозиттик салымдардан түшкөн кирешелер;

-жекече жана юридикалык жактардын, анын ичинде чет өлкөлүктөрдүн да өкүлүктөрү менен кошкон каражаттары, кайрымдуулуктары жана максаттуу төлөмдөрү;

-кредиттер;

-Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына каршы келбеген башка да булактар эсептелет.

4. Жекече жана юридикалык жактар белек, кайрымдуулук же керээз катары берген акчалай каражаттарына, мүлккө жана менчик объектилерине, ошондой эле өз ишкердүүлүгүнөн түшкөн кирешелерден жана ошол кирешеге сатып алынган менчиктик объектилерине да жалпы билим берүү уюмунун менчиктик укугу бар.

5. Мектеп өзүнүн карамагындагы акчалай каражаттарынын жана менчигинин чегинде өз милдеттери боюнча жооп берет. Мектепке көрсөтүлгөн акчалай каражаты жетпей калса,

анда анын милдеттери боюнча Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте уюштуруучусу жооп берет.

6. Республикалык мектепти каржылоо Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзөт. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, каржылоо каражаттары болсо, мектепти ченемдерден ашык каржылашы мүмкүн.

7. Мектептин финансылык-чарбачылык ишин мамлекеттик контролдоону текшерүү органдары тийиштүү ченемдик укуктук актылардын негизинде жүргүзүшөт.

16. Эл аралык кызматташтык

1. Мектеп Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган тартипте чет өлкөлүк ишканалар (мекемелер, уюмдар) менен түз байланыш түзүүгө жана банк мекемелеринде валюталык, эсептерин ачууга укуктуу.

17. Мектепти жоюу жана өзгөртүп уюштуруу

1. Окуу жылынын аягында мектеп жоюлса же өзгөртүп уюштурулса, билим берүү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу-өкүлдөрү) менен макулдашып, аларды башка мектепке которуу боюнча жоопкерчилигин өзүнө алат.

2. Мектептин жоюлушу жана өзгөртүп уюштурулушу Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинде жана Кыргыз Республикасынын "Юридикалык жактарды, филиалдарды (өкүлдүктөрдү) мамлекеттик каттоо жөнүндө" Мыйзамында аныкталган тартипте ишке ашырылат.

«Кызыл-Тоо» №9 орто
мектебинин директору

Т.Матмусаев

